

SOSIALURIN

Nr. 35

23 JUNI 1962

35. ÁRG.

Í DAG

SJÓMANSDAGBÓK

Dönskur blaðmaður, Arne Hartmann, skrifar sjómannsdagbók í sunnu dagsblaðnum »Weekende« hjá stjórnsráðnum »AKTUELT«, íð greiðir frá mögum, hann hefur verið varur við á ferðum sínum. Vit skulu her taka uppáttur eftir ferðabætur. Hesi ferðir eru hann tó komin til Berlín. Brævinum gevur hann heitið:

»Her nærhendis fyrri 17 árum síðan«

Den første maj for sytten år siden begik Adolf Hitler — sandsynligvis — selvmord på dette sted sammen med Eva Braun, med hvem han to dage tidligere var blevet gift.

Goebbels propagandaministerium og Görings luftfartsministerium havde til huse lige overfor. Herne om hjørnet ligger nu Sovjetunionens ambassade, til den anden side Brandenburger Tor.

Her havde alle det tredje riges stormænd deres gang for 17 år siden. Og i arene forud var det fra dette kvartier, at ordrene udgik, de ordre, der fik Europa til næsten at dampe af blod, 44,6 millioner tyske soldater meldes dræbt. Desuden 4 millioner polakker, 6 millioner jøder, de russiske tab kendes ikke, men menes at ligge et sted mellem 15 og 20 millioner dræbte, 450.000 franskmænd, 370.000 englendere, 200.000 italienerne.

Her blev de sidste desperate ordre skrevet ud, da russiske tanks og svært artilleri tromlede sig vej gennem byen. (Den 25. april blev der givet Berlins undergrundsbaner under vand. Herved druknede tusinder, mest kvinder og børn, der havde søgt tilflugt her under gadekampene).

KUN 17 år efter er Tyskland atter en vældig militærmagt!

En uhvælgelig kendsgerning, men de nøgler tal ser dags dato således ud:

»Bundeswehr« plus grænsevagter er oppe på 400.000 mand. (En sam menligning, der måske giver et og andet tænkelige menneske kuldegysninger: 17 år efter den første verdenskrig havde Hitler også 400.000 mand under våben!) 60 procent i hæren, 85 procent i luftvåbenet, 90 procent i flåden er fristilte på mindst fire år kontrakter. Altså garanteret krigsclasse folk. Og de gamle soldaterfarmer lader dominerer fuldstændig officerskorpsen.

Vesttyskerne hævder, at østtyskerne er endnu sværere bevæbnede. I et vestberlinsk tidsskrift læste jeg i går de nøjagtige tal:

Nationale Volksarmee 90.000 - grænsepolitiet 50.000 - beredskabs-politi 30.000 - folkopoliti 80.000 - bedriftsrydder 350.000 - »Selskabet for sport og teknik« 400.000. (Det sidste giver sine medlemmer en slags soldateruddannelse omfattende svæveflyvning, faldskærmsudspring, skydning, terrænport, telegraf). Dette gav en million mand under våben ud af en befolkning på 17 millioner. Hvis Vesttysklands 55 millioner skulle have tilsvarende bevæbning, måtte det blive 3,1 millioner mand under våben.

Tidskriftet glemmer dog at melde at i Vesttyskland er alle de gamle konservative og reaktionære studentekorporationer med skyttekorps genopstået. Hertilkommer traditionen holdes i hævd der. Og 1200 soldater og veteranorganisationer er dukket op i de senere år. Desuden skyder klemstavnforeningerne op som paddehatte mellem flygtningene. De kræver deres gamle hjemstavn til hjælp. De gamle krigsforbrydere fejres som helte. (7 af Bundeswehrs 990 enheder er domt som krigsforbrydere).

DE MENNESKER, der i dag stemmer på demokratiet i Vesttyskland og på demokratiet i Østtyskland, er i det store og hele mennesker af samme slags som dem, der fulgte Hitler blindt til døren her, hver bunkeren lå. Projeandøren og militærthysteriet trives lige godt i øst og vest. Og begge steder går man mere op i det store propaganda-

drøn i stedet for at interessere sig for det, som værtens i min stamkafé forleden hævdede ville stoppe krigene: oplysning, oplysning og atter oplysning, neutral og nøgtern oplysning.

Tonen fra trediveerne kender man også igen. »Deutsche Soldatzeitung« bringer rene perler af perfid og svinagtige fordelejer eller fortællelse af sandheden — under påstand om antinazisme. Med held monter de udtrykk ud som »Den røde nazisme« om Østtyskland. Det er »Stoptyven historiene i en anden udgave. Det er dørklævet gjort. Og der er jo en del om det.

Men samtids sørges man for, at den gammeldags nazisme trives fint. Hitler og Goebbels ville ikke anerkende, om de horte forsvarsminister Franz Josef Strauss, når han i sine taler kommer med udtalelser som »udradering af sovjet-systemet« eller frydefuldt konstaterer, at Moskva nu snart igen ligger indenfor de tyske våbens rækkevidde. Og Himler ville have gnedet sig i hænderne august 1950, hvor Adenauer i et hemmeligt budskab til de allierede højkommissærer tilbød et vesttysk bidrag til Vesttysklands militære forsvar, altså »Bundeswehr«. (Det var så hemmeligt, at end ikke hans egne ministere kendte det. Hans propaganda-ekspert sagde bagefter, at »umodvælgende konsultationer med kabinettet ville have været et tegn på demokratets »dekadence«).

Bege parter hævder naturligvis, at de har fredelige hensigter. I de ordentlige krige har der jo hidtil altid været to sider, som begge var den rigtige. Det var kun afhængigt af, hvilken parts historiebøger man læste bagefter.

Under mig på, hvad jeg skal læse i østtyske og vesttyske høstoriebøger om 17 år.

adrir siga
Hinnar DAGARIN
Hinnar HÖNDUR
Hinnar HAFSINN

»DIMMALLETING« viðgerð málið um hina óvurstöru sjúkráhyggjuna, ið nú fer fram og ger upp við löysingarmennar, sum lítið og einki hovdu kunnað gjörvi við hetta mál. Blaðið endar við at siga:

»Dette er der nemlig også grund til at fremhæve ikke mindst i en tid, hvor det fra en bestemt politisk side evindeligt gøres gældende, at vi sagtens kan klare det hele selv. Sæfrent man fra den kant havde faet sin vilje, ville velsagtens sygehussvænet foræntet være blevet overtaget som særligtstående i henhold til hjemmestyrelsen af 1948. Men hvordan ville da udsigterne have været for den økonomiske løsning af den kæmpeopgave, som det nu forestående sygehushygge-ri alene frembyder? Opgaven ville ganske enkelt sagt have været uløselig.«

SOSIALURIN
Viðmerkingar

DANISERING. At það er farin fram ein stórir útyggjan av for-orska samfelagnum undir hesum landsrynnum enn nakanstíð áður i sagoni, kann eingin avnoka. TAD er sjálvandi harmandi fyrri andstöðflokarnar, ja, andstöðflok, sum i 8 ár hefur verið lutavari i landsstyrinum, men lítið og einki hefur at vísa á av-
praktiskum arbeiði, tá landsstyriskíðið

íð var av, at svolgja henda veruleika; men neyðugt er tað kortini. TÓ royna teir av oflimum álvi at undirmeta hetti arbeiði. Tað praktiska kann ikki avnoka, til ræður um at finna uppá annað, sum á onk ran hátt kann blinda fátúrur veljarar, nú tað stundar móti vali. — Dagblaðið sigur sínum lesarum, at tað, ið hent er undir hesum landsstyrinum, er einki annað enn danisering av Føroyum; men man hini stóra fjöldin av fólkinum taka undir við Dagblaðnum, at hin mikla endurnýggjan av skipafloetanum, hjálpin til tey gomlu, til avlamin og onnur treingjandi, havna- og vegabyggjngin, sjúkráhusbyggingin o. m. m. a. er danisering?

Enasta DANASERING, ið fram er farin her á landi, sið-
an vit finga heimastýri, er fram av fylkaflokkinum, ið avreiddi fororska politíi undir danskt vald.

Veist tú?

AT i Týrkinum tora menn ikki at lata konurnar fara til handils, tá tað altíð er neyðugt at pruttu, um ein skal fá óndrar vorur, og her halda mennir seg vera duguligari enn konu-fólkið.

AT meðan við sova, nýta vit eins rígvæn energi og undir 5 fjórðinga gongd.

AT elefanturin er lættari at temia enn flæst onnur djór — ein maður innibyrking, so er hann tamur.

AT av 10 húsnárhaldum i USA hava 9 fjársyn, og av hvorum 100 hava 13 tvey ella fleiri fjársynstól.

AT heimsins fyrsti fingurbolli varð gjordur i Baden-Württemberg fyrri 150 árum síðan.

AT kvinnurnar á Sumatra við hvørt hava oyrnaringar, sum vega upp i 2,5 kilo.

AT tað á hvorum ári verða 20 túsund fólk burtur i Paris.

AT longu i 1800 raktu menn við tær infrareyðu ljóstrálarurnar.

eygjað

MARKNAÐARPRÁT. i brævi til Dagblaðið skrifar ein, ið nevni seg »Praktikuse, grein um stóðu tjóðveldismanna til felagsmarknaðin og endar við hesum orðum:

»So við og við munnu sjálfvit teir tápuligastu tjóðveldismenn hava funnið útav, at hetta við felagsmarknað og friðhandis-
óki er ein »Kryds og tværs-
uppgáva« sum teir yvirhøvur ikki kunnu finna útav, men at lættast útvegur, hvat so verður sagt, er, at vit tjóðveldismenn eru imóti. Hvati teir eru imóti vita teir fægstu longur.

Við hvørt er tað de Gaulle og við hvørt Adenauer, og við hvørt er tað pávin, sum hefur hefur ein trúgván boðberara i Olavur Michelsen, sum peridisk er blaðstjóri av 14. sept.

»Mitt fofidland, tá ríkt er fyrri mæti, ja, tað er ið hvussu er ríkt av politiskum tápulungum.«

Mangt

»DAGBLAÐIÐ« er rættuliga fitt at finna uppá so mangt — »serstakliga segur. Nú veit blaðið at siga frá, at Wilh. Dupont, fólkatingsmaður, sum er i Føroyum i nevndarorindum, er kontaktaður millum danska og fororska javnaðarflokkin, og at hann eisini hefur til arbeiðis at leggja til rættis politikkin hjá fororska javnaðarflokkinum.

GUSTAV VI ADOLF, sveakongur, skal teika við i einum filmi, ið teir skulu taka upp. Hetta er »svinsfilmar«, og menn venta hann at koma væl burtur úr leiknum — hann skal teika kongur. Leiklonina letur hann til velferðarmál.

UNGUR AUSTRALIARI varð nýliga tikin fyrri ólögliga bilkoyring á 3 sinni. Hann hevði ongatíð havt koyrikort. Nú varð hann dømdur til ikki at fáa koyrikort fyrr enn i árinum 2031, og tá verður hann 87 ár.

I Goethe-parkin i Weimar novldust teir at teika eina 200 \$a

ganda eik. Inni i trænum funnu teir heinagrindirnar av 188 fúglum, ið hovdu leitað inn i træholu at doyggja.

RISATJÓÐ. Kannangar yvri i USA siga frá, at síðan aldarskiftið er hæddin á amerikanskum skúladreingjum ókt við ikki minni enn 13 pst.

I KANSAS CITY i USA doyði 87 ára gomul kona nýliga. Hon hevði testamenterað og sína — 200.000 kr. — til postboðið, sum to einki bræv hevði borið henni i 20 ár, men vakt hana hvønn morgun.

5. SPURNINGAR:

- 1 I hvorum landi liggur býurin Karnak?
- 2 Hvati var navnði á Persiu 1935 — 59?
- 3 Hvati merkja stavirnir PAA?
- 4 Hvati er mótsatt reallón?
- 5 Hvati merkir perplex?

(Svar aðrastaðni).

VERULEIKI

TAD ER VERULEIKI. AT i sosiallogini er tann mikla broyting hend, at nú kunnu all kronisk sjúk fúa avlamsrentu, tá hin serliga greinin i fororskológini um hjálpi til kronisk sjúk nu er burtur dottir og tæy, sum hava fingið jattað hjálpi sum kronisk sjúk, fáa nu avlamspen-sjón.

til gámanS

Læknir: Annaðhvort mátt tú geva uppát at koykja eða eisini dova tú.

Sjúklingurin: Gott at hava nakað at velja imillum.

Eingin maður er so góður aftanfyri rættið, at hann ikki missir tamahaldið á bilinum, tá kona hevur tikið koyrikort.

— Veist tú, hvati tað byttasata er ein kann gera?

— Nei.

— Jú, at hamstra ímerkið tá ein frættir, at portoin skal setast upp.

— Eg viðgangi, at hetta er eitt idiotiskt starv, men kortini er hetta tað einasta, ið hoskar til tygara.

Svar uppá 5 spurni: 1) Egyptalandi, 2) Iran, 3) Pan American Airways, 4) nominallón og 5) Undran.

Bókur & blóð

»SKULABLAÐIÐ«, 6. hefti, juni 1962, er komið og sum vant við sera áhugaverdum greinum um fororskan skúlasátt.

Ludvig Petersen, lærari, skrifar grein um hin mikla samfelagsstáttin »Heim og skúli«. Jakup Olsen, lærari i Sandvík, er i grein, sum hann nevni »Nýggja skúlaheiti og broytingar«. Taki sandur við ta »Nýggja skúlaskipanina, sum skal setast i verk komandi skúlar.

Víðari eru i blaðnum greinir um »Føroya skúlasavne. Frá studentaskúlarum« »Frá lærarakúlarum«. »Hin árliga royndin við barnaskúlarum« og skrá fyrri lærarakúlarum eins og kunningdóir og annað.

»KIP/JUBLAÐIÐ« er eisini komið við sera fíllbroyttum innihaldi greinum av sera stórum upplýsandi týðing um religionar spurningar og spurningar av kirkuligum týðing, eitt nú grein um vanbispastarvíð.

ÚTVARPIÐ

KVINNUSENDINGARNAR

I útlendskum blóðum og útvarpum finnur ein altíð hóp av góðum ráðum til kvinnuna i hennara dagliga yrki — ofta rættuliga hent ráð.

Kvinnusendingarnar i okkara útvarpi vóru einki heilt góðar, men so hovdu vt einki aftur frá teimum.

Eg veit fullvæl, at tað er torført at fáa slíkar sendingar i lag her

heima hjá okkum; men er tað ikki gjørligt at koma i samband við »svovur« i »Húsmóður«, tá STA-TENS HUSHOLDNINGSRÁÐ og aðrar stovnar av sama slag og høndur fáa tilfar til kvinnusendingar i okkara útvarpi?

Vóni útvarpsstjórn vil taka hetta til umhugsunnar.

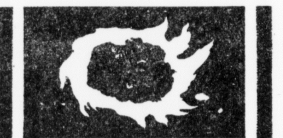
Húsmóður.

hugskot

100.000 MEGATON

RUSSAR siga, at teir lættliga kunnu oyða allar idnaðar- og um-sitingarstöðir i USA við einum atombombuálopi. Amerikanskur visindamaður sigur, at hetta vil aldri henda, tí Sovjet hevur einans 1000 megatonbumbur, meðan USA hevur 30.000. Um eitt russiskt álop sigur hann:

— Undir einum slíkum álopi kundi Sovjet t.d. brúkt 500 megatonbumbur til Europa og tær amerikansku atombomburnar og hinar 500 matastu idnaðarstöðir i USA. Tá vóru tær russisku atombombugömslurnar tómar, men um 100.000 menniskju vóru drin uppá hvørt megaton, vildi álopið verð nóð dýrt — 100 miljónir mannalliv vóru týnd. Sum vapnagrein er i loftuni vil hetta aldri henda — uttan so at onkur atombandiður kemur upp i leikin og sleppir helvitinum leyst.

Hold fast ved det faste brændsel - skift til ...

HESS-O-MATTO
»den stærkede hestemad«
døbtet termotætning
døbtet brændselshugsnede

PI
VALEMAR LUTZEN

HELSÓUK
FRANTS RESTORFF
SJÓKULATUVIRKID
T.L.F. 1001